

Podstawowe dane osobowe recenzenta

dr hab. Wojciech Kubica,
Dziedzina, sztuki muzyczne
Dyscyplina, instrumentalistyka
Akademia Muzyczna im. G. i K. Bacewiczów
w Łodzi

Łódź, dnia 15 marca 2024 r.

Recenzja pracy doktorskiej Junjun Zhu

Zleceniodawca recenzji

Uniwersytet Muzyczny im. F. Chopina, pismo prof. dr hab. Pawła Łukaszewskiego, na podstawie nowej ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm.).

Decyzją Rady Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego im. F. Chopina z dn. 14 grudnia 2023 roku zostałem wyznaczony na recenzenta pracy doktorskiej w przewodzie na stopień doktora sztuki w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka Pani Junjun Zhu. Tytuł pracy: „Powiązania i różnice w wykonawstwie fortepianowej muzyki kameralnej i solowej na wybranych przykładach z twórczości J. Brahmsa, L. van Beethovena i W. A. Mozarta”

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska Pani Junjun Zhu „**Powiązania i różnice w wykonawstwie fortepianowej muzyki kameralnej i solowej na wybranych przykładach z twórczości J. Brahmsa, L. van Beethovena i W. A. Mozarta**” składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku CD oraz jego opisu. Dzieło artystyczne zawiera nagrania następujących utworów:

W. A. Mozart - Sonata na 4 ręce C-dur KV 521

L. van Beethoven – Sonata F-dur na wiolonczelę i fortepian op. 5 nr 1

J. Brahms – 6 Klavierstucke op. 118

Przedstawione dzieło stawia przed wykonawcą różnorodne wymagania. Utwory zapisane na nośniku CD prezentują odmienną stylistykę, są również zróżnicowane pod względem składu wykonawczego dając tym samym szerokie pole do analizy i prezentacji bogatych środków pianistycznych wykonawcy. W pierwszym z zaprezentowanych dzieł doktorantka, ze zrozumieniem założeń estetycznych przedstawiła swoją koncepcję interpretacyjną Sonaty C-dur na KV 521 na cztery ręce W.A. Mozarta. Na uwagę zasługuje dbałość o proporcje i klarowność brzmienia pierwszej części dzieła, zwłaszcza w przypadku pianisty realizującego partię sopranu. Staranne rozwiązania oraz wykończenia łuków decydują o lekkim i pełnym wdzięku charakterze. Niestety na dobry odbiór całości rzutuje częsty brak należytej synchronizacji, widoczny zwłaszcza w drobnych przebiegach unisono. Wynika on w mojej opinii z dłuższej artykulacji dolnego głosu. O ile tempo pierwszej części narzuca niejako energię wykonania sprzyjając scalaniu poszczególnych fraz i motywów o tyle część druga, Andante przejawia już niedostatki w tym zakresie. W ostatniej części wykonawcy powracają do początkowych, dobrych wzorców tracąc jednak trochę z pierwotnego animuszu. Chciałoby się usłyszeć w finale dzieła więcej energii, która spowoduje, że pomimo durowej tonacji nie zabrzmie ono nieco smutno. Nie mniej jednak owa odmienna koncepcja może być uzasadniona utrzymaniem trzeciej części w tempie Allegretto zgodnie z intencją kompozytora.

Kolejna na płycie, Sonata na fortepian i wiolonczelę op. 5 nr 1 L. van Beethovena stanowi jaśniejszy punkt nagrania. Pianistka prezentuje w niej, dobrą artykulację i biegłość w zakresie techniki palcowej, nie ustrzegając się jednak pewnych braków w zakresie pulsu, oraz synchronizacji z partią wiolonczeli widoczną np. w odmiennym postrzeganiu kształtu pierwszego tematu pierwszej części. Podczas gdy wiolonczelista aktywnie prowadzi temat do punktu kulminacyjnego owo mikrofrazowanie nie znajduje swojego odzwierciedlenia w równym pulsie ósemek towarzyszącego mu fortepianu. Podobnie jak w przypadku sonaty Mozarta, tempo początkowego i końcowego Adagio powoduje, że narracja w partii fortepianu traci napięcie, którego utrzymanie, zwłaszcza w wolnym tempie, wymaga przecież od wykonawcy o wiele większej aktywności. Zachowanie czytelnej formy i energia charakterystyczna dla szybkich części dzieła (często wynikająca z inspirującej partii wiolonczeli) to walory tego nagrania zasługujące na uznanie. Należy jednak zauważyć, że ani z opisu płyty, ani z przedstawionej dokumentacji nie można uzyskać informacji o współwykonawcach dzieła będącego przedmiotem postępowania.

W cyklu miniatur fortepianowych op. 118 Johanna Brahmsa pianistka ujawnia swoje predylekcje do ekspresji dramatycznej. W zakresie kultury dźwięku nigdy nie przekracza jednakże powszechnie przyjętych norm, pozostawiając wręcz w kulminacjach pewien niedosyt. Uchwycona we właściwy sposób narracja Intermezza es-moll, czy Intermezza A-dur ujawnia umiejętności pianistki w zakresie gry legato i utrzymania napięcia w prowadzeniu długiej linii melodycznej. Wydaje się, że stylistyka zaprezentowanych miniatur jest bliska doktorantce, godna zauważenia jest także, bogatsza koncepcja dźwiękowa nagrania. Niestety brak informacji o miejscu, dacie i reżyserze nagrania. Zwraca też uwagę błąd tekstowy w Intermezzu A-dur - w takcie 66 zamiast dźwięków „a” i „gis” w środkowym głosie pianistka gra „gis”, „fis” które wystąpić powinny dopiero w takcie 67. Należy jednak zauważyć, że w zakresie koncepcji interpretacyjnej cechy charakterystyczne dzieł będących przedmiotem badań doktorantki opisane w części teoretycznej rozprawy doktorskiej znajdują swoje odzwierciedlenie w zapisanych na nośniku CD nagraniach. Tworzą one wspólną całość z treścią opisu dzieła.

Część teoretyczna pracy Pani Junjun Zhu pt **„Powiązania i różnice w wykonawstwie fortepianowej muzyki kameralnej i solowej na wybranych przykładach z twórczości J. Brahmsa, L. van Beethovena i W. A. Mozarta”** jest opisem zarejestrowanego na nośniku CD dzieła muzycznego będącego przedmiotem badań. Praca składa się z następujących części głównych:

- 1. Wstęp**
- 2. Sztuka gry na fortepianie**
- 3. Wykonawstwo kameralnej i solowej muzyki fortepianowej**
- 4. Fortepianowa muzyka solowa i kameralna – różnice i podobieństwa w zakresie wykonawstwa**
- 5. Chińska muzyka na fortepian solo i w zespole kameralnym**
- 6. Podsumowanie**

Bibliografia

Przedstawiony przez Panią Junjun Zhu opis dzieła będącego przedmiotem postępowania liczy 148 stron i składa się z abstraktu w języku angielskim oraz szeregu rozdziałów. Zauważyć należy, że w powyższym planie wstęp nie powinien być pierwszym rozdziałem, tym samym praca powinna liczyć pięć a nie sześć rozdziałów. Plan ten wydaje się także nieprzemyślany, skoro rozdział 3 i 4 traktują w zasadzie o tym samym. Opis dzieła pomimo znacznych rozmiarów budzi szereg wątpliwości. Choć praca jest w większości napisana poprawnym językiem z zachowaniem wymogów edytorskich w dużej mierze prezentuje informacje z całkowicie podstawowego poziomu wiedzy muzycznej. Autorka wielokrotnie powtarza te same stwierdzenia nie wnoszące do opisu nic nowego. Dobrym przykładem jest tu wielokrotnie powtarzane stwierdzenie, że do przekonującej interpretacji dzieła niezbędne jest „zrozumienie jego treści i dobry warsztat”. Nawiasem mówiąc słowo warsztat jest kolokwializmem, którego w moim przekonaniu w pracy naukowej, należałoby unikać. W rozdziale dot. historii i etapów rozwojowych fortepianu język ulega znacznej poprawie, Nie udaje się jednak autorce uniknąć pewnych niezgrabności takich jak rozpoczynanie trzech kolejnych akapitów od stwierdzenia „jeśli chodzi o..”, czy wyliczanie (po pierwsze, po drugie, po trzecie..). W rozdziale „Fortepian i zespół instrumentalny” autorka wymienia rodzaje zespołów dzieląc je na 5 kategorii: duety , tria, kwartety, kwintety i sekstety – jest to wiedza tak ogólna i oczywista, że umieszczanie jej w opisie dzieła jest zupełnie niepotrzebne. Przykłady podobnych oczywistości: „W pieśniach pianista i wokalista wspólnie uczestniczą w realizacji pieśni”, „we wspólnym muzykowaniu kluczowe znaczenie ma skoordynowanie frazowania – początek i koniec fraz muzycznych musi być dokładnie zsynchronizowany”, czy „duet fortepianowy na cztery ręce polega na tym, że dwóch pianistów wykonuje wspólnie utwór na jednym i tym samym fortepianie.”

Abstrahując od powyższych przykładów doktorantka przedstawia również wartościowe efekty badań, świadczące o postrzeganiu i rozumieniu zjawisk determinujących kreację artystyczną oraz jej oddziaływanie na słuchacza. Praca analizuje wybrane dzieła, opiera się również na dostępnej bibliografii liczącej wraz z artykułami i stronami internetowymi 106 pozycji.

Reasumując opis dzieła artystycznego, jego rozmiar wynika w dużej mierze z przedstawienia i wielokrotnego powtarzania elementarnej wiedzy muzycznej, która w opisie dzieła artystycznego nie jest potrzebna. Pozostałe spostrzeżenia zawarte w opisie są jednak cenne i godne zauważenia.

Konkluzja

Obie części pracy Pani Junjun Zhu pt „**Powiązania i różnice w wykonawstwie fortepianowej muzyki kameralnej i solowej na wybranych przykładach z twórczości J. Brahmsa, L. van Beethovena i W. A. Mozarta**” prezentują merytoryczny poziom. Przedstawione utwory podlegające pracy badawczej.

Niniejszym stwierdzam, iż praca doktorska Pani Junjun Zhu spełnia wymagania art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2022 r. poz. 574, z późn. zm.)

dr hab. Wojciech Kubica
Akademia Muzyczna w Łodzi